

**Miljø- og
Fødevareministeriet**
Departementet

Ligestillingsafdelingen
J.nr. 2019 - 13141
Den 20. august 2020

Gennemgang af lovgivning på LGBTI-området

Rapport fra den tværministerielle arbejdsgruppe for LGBTI

August 2020

"16. Consequently, the Assembly calls on member states to address these issues and in particular to:

[...]

16.11. address the specific discrimination and human rights violations faced by transgender persons and, in particular, ensure in legislation and in practice their right to:

[...]

16.11.2. official documents that reflect an individual's preferred gender identity, without any prior obligation to undergo sterilisation or other medical procedures such as sex reassignment surgery and hormonal therapy;"

Endelig kan der henvises til resolution nr. 2048 (2015) vedtaget af den Parlamentariske Forsamling den 22. april 2015 om diskrimination af transkønnede personer i Europa, pkt. 6:

"6. In the light of these considerations, the Assembly calls on member States to:

[...]

6.2. as concerns legal gender recognition:

6.2.1. develop quick, transparent and accessible procedures, based on self-determination, for changing the name and registered sex of transgender people on birth certificates, identity cards, passports, educational certificates and other similar documents; make these procedures available for all people who seek to use them, irrespective of age, medical status, financial situation or police record;

6.2.2. abolish sterilisation and other compulsory medical treatment, as well as a mental health diagnosis, as a necessary legal requirement to recognise a person's gender identity in laws regulating the procedure for changing a name and registered gender;

[...]

6.2.5. ensure that the best interests of the child are a primary consideration in all decisions concerning children;" (egen fremhævning)

I rapporten *"Trans and intersex equality rights in Europe – a comparative analysis"* fra 2018 udarbejdet for Europa-Kommissionen gennemgås LGBTI-lovgivningen, herunder muligheden for ændring af juridisk køn, i de 28 EU-medlemslande samt i Island, Norge og Lichtenstein. Ud af de 31 lande, som er medtaget i rapporten, er der samlet set 26 lande, hvor ændring af juridisk køn er muligt. Ud af disse 26 lande er det i 12 lande muligt at få ændret juridisk køn, hvis man er under 18 år. Det gælder for landene Belgien, Grækenland, Irland, Island, Italien, Kroatien, Malta, Nederlandene, Norge, Portugal, Luxembourg og Tyskland, jf. rapportens side 65f. Der er dog store forskelle mellem landene med hensyn til, hvilke betingelser der skal være opfyldt, for at en person under 18 år kan ændre juridisk køn, ligesom visse lande f.eks. alene tillader ændring af juridisk køn for interkønnede personer eller personer over 16 år med eller uden behandlingskrav mv. Udenlandsk ret og erfaringer beskrives nærmere nedenfor, jf. afsnit 4.1.7.

4.1.6.1.1. Justitsministeriets vurdering af EMRK art. 8

I det følgende vurderes det, om det er i overensstemmelse med EMRK artikel 8 om retten til respekt for privat- og familieliv, at der ikke tillades ændring af juridisk køn for personer under 18 år, selv om der fra det offentlige side på nuværende tidspunkt tilbydes samme persongruppe kønsmodificerende behandling.

Det må antages, at EMD vil anse spørgsmålet om, hvorvidt det kan stilles som en betingelse for ændring af juridisk køn, at den pågældende er 18 år eller derover, for at være omfattet af statens positive forpligtelser efter EMRK artikel 8, jf. blandt andet *A.P., Garçon og Nicot mod Frankrig*, dom af 6. april

2017, pr. 99. Uanset om EMD anser en given situation for at være et indgreb i rettighederne efter EMRK artikel 8 eller omfattet af statens positive forpligtelser efter denne bestemmelse, foretager Domstolen en afvejning af indgrebet over for de legitime hensyn, som er anført som begrundelse for at stille betingelse om foretagelse af indgrebet, jf. bl.a. *Christine Goodwin mod Storbritannien*, dom af 11. juli 2002, pr. 93, og *I mod Storbritannien*, dom af 11. juli 2002, pr. 73.

Det vil kunne anføres, at aldersbetingelsen er begrundet i et hensyn til, at den unge eller barnet skal kunne overskue konsekvenserne af sine handlinger. Et sådant hensyn må antages at kunne anses for legitimt. Det bemærkes i den forbindelse, at 18 år er den almindelige myndighedsalder i Danmark. Spørgsmålet er herefter, om den absolutte aldersbetingelse lever op til kravene om egnethed og proportionalitet.

Der er ikke holdepunkter i EMD's praksis for at fastslå, at der er en generel ret for alle mindreårige til ændring af juridisk køn. Det er imidlertid et særligt spørgsmål, om der kan antages at være en ret til ændring af juridisk køn for transkønnede mindreårige, der i øvrigt tilbydes kønsmodificerende behandling.

Som det fremgår ovenfor under afsnit 4.1.4., kan den behandling, som efter gældende ret tilbydes transkønnede under 18 år, bl.a. omfatte potentielt irreversibel hormonbehandling og i sjældne tilfælde irreversibel brystkirurgi. Hormonbehandling af transkønnede under 18 år må anses for at være indgribende for den unge, idet behandlingen medfører såvel fysiske som psykiske ændringer hos personen, hvoraf nogle vil kunne være irreversible. Hvis aldersbetingelsen for ændring af juridisk køn anses for begrundet i et hensyn til, at den mindreårige ikke kan overskue konsekvenserne af sine handlinger, synes der at kunne rejses berettiget tvivl om, hvorvidt betingelsen er egnet til at varetage dette hensyn, når det offentlige samtidig tilbyder irreversibel hormonbehandling. Dette gælder så meget desto mere i de sjældne tilfælde, hvor der tilbydes irreversibel brystkirurgi til personer under 18 år.

Det kan på den baggrund anføres, at den manglende adgang til ændring af juridisk køn for personer under 18 år – uden mulighed for dispensation – ikke giver mulighed for at tage hensyn til transkønnedes konkrete situation og f.eks. inddrage, at en mindreårig kan have været i kønsmodificerende behandling i flere år (potentielt siden 10-års alderen, jf. Sundhedsstyrelsens notat af 4. oktober 2019, side 5), se også *S.V. mod Italien*, dom af 11. oktober 2018. I *S.V. mod Italien* fandt EMD, at der var sket en krænkelse i en situation, hvor staten ikke havde taget tilstrækkelig højde for, at klageren havde undergået en kønsskifteproces gennem flere år, og at hendes fysiske fremtræden og sociale identitet længe havde været kvindelig.

Det bemærkes, at der efter gældende ret tillades navneændring til personer under 18 år, hvorved der gøres undtagelser fra kravet om kønskorrekte fornavne (se også afsnit 4.1.3.3. om navneloven). Et multidisciplinært team ved henholdsvis Rigshospitalet eller Aalborg Universitetshospital vurderer, om en ansøger er transseksuel eller ganske må ligestilles hermed, således at der kan gøres undtagelse fra kravet om, at et navn ikke må betegne det modsatte køn. Det multidisciplinære team afgiver i praksis sin vurdering i form af en erklæring. Som nævnt ovenfor angik *S.V. mod Italien* også klagerens mulighed for navneændring, men EMD henviser imidlertid i sin konklusion mere generelt til anerkendelse af kønsidentitet, jf. pr. 72. Det kan dermed ikke uden videre slutes, at dommens præmisser alene finder anvendelse på muligheden for navneændring.

Det kan endvidere anføres, at det taler imod, at aldersbetingelsen lever op til kravene om egnethed og proportionalitet, at der allerede er mulighed for navneændring for personer under 18 år. Derudover kan det anføres, at der for personer over 18 år er mulighed for gentildeling af et personnummer, hvis den pågældende f.eks. fortryder sin beslutning. Det fremgår desuden af arbejdsgruppens rapport fra 2014,

at det var arbejdsgruppens vurdering, at erklæringsmodellen, som svarer til den nuværende ordning for personer over 18 år, ikke ville have nævneværdige økonomiske konsekvenser for det offentlige. Endelig kan det i vurderingen af proportionaliteten indgå, at ændring af juridisk køn tillades efter erklæring for personer over 18 år, og at EMD må forventes at kræve en saglig begrundelse for denne forskel i forhold til personer under 18 år.

Det er vurderingen, at det på den baggrund – navnlig det anførte om de behandlingsmæssige tilbud til transkønnede under 18 år og den seneste praksis fra EMD – giver anledning til tvivl, om EMD i lyset af samfundsudviklingen i dag vil finde det i strid med EMRK artikel 8 om retten til respekt for privat- og familieliv, at der uden mulighed for undtagelser ikke tillades ændring af juridisk køn for personer under 18 år. Det kan således anføres, at den manglende adgang til ændring af juridisk køn for personer under 18 år – uden mulighed for dispensation – ikke giver mulighed for at tage hensyn til transkønnedes konkrete situation og f.eks. inddrage, at en mindreårig i flere år kan have været igennem en kønsmodificerende proces og have haft en fysisk fremtræden og/eller social kønsidentitet, der ikke svarer til den pågældendes fødselstildelte køn.

Som nævnt kan det ikke udledes af praksis fra EMD, at der er en generel ret for personer under 18 år til ændring af juridisk køn.

Derimod er det – på baggrund af EMD's seneste praksis og oplysningerne under punkt 4.1.4. om behandlingstilbuddene, der gives til mindreårige – mest nærliggende at antage, at hvis en transkønnet person under 18 år har fået tilbudt og har undergået kønsmodificerende behandling, vil den pågældende endvidere have en ret til ændring af juridisk køn efter EMRK artikel 8.

Det kan endvidere ikke udelukkes, at det vil blive fundet i strid med EMRK artikel 8, hvis der uden for den førstnævnte situation ikke er mulighed for efter en konkret vurdering at dispensere fra kravet om at være fyldt 18 år for at få ændret juridisk køn. Gælder en dispensationsadgang alene for personer, der har gennemført hormonbehandling eller øvrig kønsmodificerende behandling, kan der rejses spørgsmål om, hvorvidt der indirekte indføres et krav om behandling for ændring af juridisk køn. Der henvises i den forbindelse til, at Justitsministeriet i 2014 vurderede, at det ikke kunne udelukkes, at Danmark ville blive dømt for overtrædelse af EMRK artikel 8, hvis der blev indført en ordning med krav om hormonbehandling for personer over 18 år til ændring af juridisk køn. Det må antages, at et sådant krav også vil rejse spørgsmål i forhold til EMRK artikel 8 for personer under 18 år.

Det anbefales på den baggrund, at der indføres en ret til ændring af juridisk køn for personer under 18 år, der har fået tilbudt og har undergået kønsmodificerende behandling, f.eks. hormonbehandling. Tilsvarende bør der indføres en dispensationsadgang til ændring af juridisk køn for personer under 18 år, der ikke har gennemgået kønsmodificerende behandling, men som i længere tid i øvrigt har været igennem en kønsmodificerende proces og har haft en fysisk fremtræden og/eller social identitet, som ikke passer med deres fødselstildelte køn.

4.1.6.2. FN's Børnekonvention

Danmark ratificerede den 5. juli 1991 FN-konventionen af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder¹¹² børnekonventionen. Ved ratifikationen har Danmark forpligtet sig til at indrette de nationale retsregler og administrativ praksis i overensstemmelse med konventionen.

¹¹² Jf. bekendtgørelse nr. 6 af 16. januar 1992 af FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder